

Konferencja naukowa „Dorobek pedagogiki harcerskiej” zorganizowana w 50. rocznicę powstania ruchu „Nieprzetarty Szlak”

Z okazji 50. rocznicy powstania „Nieprzetartego Szlaku”, wydziału drużyn harcerskich i zuchowych przy zakładach leczniczych, wychowawczych i poprawczych – jednej z najpiękniejszych kart w dziejach Związku Harcerstwa Polskiego – została zorganizowana w Krakowie konferencja naukowa pt. „Dorobek pedagogiki harcerskiej”. Otrzymała się ona 26 września 2008 r. w sali obrad Rady Miasta Krakowa oraz 6 października tegoż roku w auli Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie. W pierwszej części wzięli udział m.in. liczni uczestnicy Ogólnopolskiego Zlotu Instruktorów „Nieprzetartego Szlaku”, zaś w części drugiej pracownicy i studenci WSFP „Ignatianum”.

Obrady otworzył Przewodniczący ZHP, senator RP, prof. dr hab. Adam Massalski, następnie przybyłych powitali komendant Krakowskiej Chorągwi ZHP hm. Andrzej Żugaj, wiceprzewodniczący Rady Miasta Krakowa Bogusław Kośmider oraz wiceprezydent Miasta Krakowa Elżbieta Łęcznarowicz. Z kolei odczytano listy skierowane do uczestników konferencji przez prezydenta RP Ryszarda Kaczorowskiego, ks. kardynała metropolitę krakowskiego Stanisława Dziwisza, ministra pracy i polityki socjalnej Jolantę Fedak, Rzecznika Praw Dziecka Marka Michalaka, biskupa Jana Zajęca oraz prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Wojciecha Skibę.

Obradom przewodniczył dziekan Wydziału Pedagogicznego WSFP „Ignatianum” ks. prof. dr hab. Zbigniew Marek SJ, którego zastępowali dr Marek Banach i dr Janusz Wojtycza. Pierwszego dnia wygłoszono 10 referatów, a drugiego – 12. Ponadto referenci nieobecni na obradach z różnych ważnych przyczyn przekazali przygotowane teksty sekretariatowi konferencji. W obradach wzięli udział zarówno naukowcy – głównie pedagodzy i historycy, jak i instruktorzy harcerscy – praktycy. Wśród autorów wystąpień należy odnotować profesorów Andrzeja Jaczewskiego z Uniwersytetu Warszawskiego, Józefa Lipca i Andrzeja Pankowicza z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Bogusława Śliwerskiego z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi, a także 10 osób posiadających stopnie naukowe doktora.

Organizatorzy konferencji postanowili nie ograniczać problematyki konferencji do zagadnień związanych z „Nieprzetartym Szlakiem”, ale ukazać tę zasłużoną gałąź ruchu harcerskiego na tle niemal stuletnich dziejów Związku Harcerstwa Polskiego. Zaproszonym do udziału w konferencji naukowcom zaproponowano podjęcie rozważań koncentrujących się wokół trzech tematów: ewolucji ideologii i metodyki harcerskiej, dorobku „Nieprzetartego Szlaku” oraz wkładu w rozwój organizacji zespołów

instruktorskich bądź indywidualnych instruktorów i działaczy harcerskich. Tak więc wygłoszone podczas konferencji referaty można pogrupować w trzy części. W pierwszej znajdują się wystąpienia dotyczące idei, programu oraz działalności organizacyjnej „Nieprzetartego Szlaku”. Wśród nich zwracają uwagę referaty: prof. Józefa Lipca „Fenomenologia nieprzetartych szlaków”, próba podsumowania półwiecza podjęta przez Ludomirę Ryll pt. „Półwiecze drużyn «Nieprzetartego Szlaku»”, dr Barbary Łuczyńskiej „Harcerstwo w życiu dziecka niepełnosprawnego” oraz dr Elżbiety M. Minczakiewicz „Rodzina dysfunkcyjna i jej miejsce w kreowaniu postaw społecznych wobec dzieci i młodzieży. Wyniki badań i refleksje w kontekście wspomnień związanych z jubileuszem 50-lecia «Nieprzetartego Szlaku»”.

W części drugiej znajdują się rozważania nad rozwojem idei harcerskiej i jej metodyki oraz osiągnięć poszczególnych pionów programowych, bądź specjalności harcerskich. Tu wyróżnia się prof. Andrzeja Jaczewskiego „Fenomen harcerstwa – próba analizy pedagogiczno-socjologicznej”, prof. Bogusława Śliwerskiego „Harcerstwo jako awangardowy w dziejach pedagogiki system samowychowawczy”, prof. Andrzeja Pankowicza „Mały Piłsudczyk. Wzór wychowania państwowego a wzory wychowania skautowego”, ciekawe studium Barbary Janczy oraz interesujące przyczynki dotyczące tzw. specjalności harcerskich dr. Adama Ruty i Artura Jachny.

Wreszcie w trzeciej części dokonano próby przedstawienia obrazu kadry instruktorskiej poprzez prezentację wybranych zespołów instruktorskich i wybitnych jednostek. Tu na szczególną uwagę zasługuje obszerna analiza dotycząca składu osobowego kadry instruktorskiej męskich Chorągwi Lwowskiej i Wołyńskiej pióra dr Ireny Kozimali, charakterystyka działalności Kręgu Starszoharcerskiego im. ks. Piotra Skargi w Kolegium „Bobolanum” w Lublinie w latach 1935–1939, przedstawiona przez ks. dr. Stanisława Cieślaka, wspomnienia dotyczące nieznanych epizodów z dziejów krakowskiego harcerstwa w drugiej połowie lat pięćdziesiątych Wincentego Mierzwy i obszerna biografia ostatniego Naczelnika Szarych Szeregów hm. Leona Marszałka, autorstwa Mariana Szczęśniaka. Konferencję uświetnił swoim występem zespół „Małe Słowianki” pod kierunkiem dr Władysławy Marii Francuz.

Wszystkie wystąpienia były dobrze przygotowane i z zainteresowaniem przyjęte przez słuchaczy, a liczba referatów świadczy o braku forum dla prezentacji wyników prowadzonych badań, dotyczących różnych aspektów działalności harcerstwa. Można żywić nadzieję, że zbliżający się jubileusz 100-lecia harcerstwa stanie się okazją do organizacji podobnych przedsięwzięć, służących upowszechnianiu dorobku harcerstwa także w innych środowiskach.

Janusz Wojtycza